

Kendelse

afsagt den 26. februar 2024

Sag nr. 2024-02174

[Klager 1]

[Klager 2]

[Klager 3]

mod

Sundhedspolitisk Tidsskrift

[Klager 1] har på egne vegne og på vegne af [Klager 2] og [Klager 3] anmodet om genoptagelse af Pressenævnets sag nr. 2023-04265, [Klager 1], [Klager 2] og [Klager 3] mod Sundhedspolitisk Tidsskrift, som nævnet traf afgørelse i den 23. januar 2024. Sagen vedrørte [Klager 1], [Klager 2] og [Klager 3]s klage over en artikel bragt i Sundhedspolitisk Tidsskrift den 19. april 2023.

Ved kendelsen udtalte Pressenævnet ikke kritik af Sundhedspolitisk Tidsskrift.

[Klager 1], [Klager 2] og [Klager 3] har anmodet Pressenævnet om at genoptage behandlingen af sagen, fordi de mener, at nævnet ikke har taget stilling til klagepunktet om, at Sundhedspolitisk Tidsskrift rettede henvendelse til European Journal of Clinical Investigation.

1 Sagsfremstilling

[Klager 1] klagede på egne vegne og på vegne af [Klager 2] og [Klager 3] den 6. juni 2023 til Pressenævnet over artiklen *"Eksperter: Forskning af bivirkninger af Pfizer-vaccine er bevidst vildledende"*, bragt den 19. april 2023 på sundhedspolitisktidsskrift.dk.

Pressenævnet fandt ved kendelse af 23. januar 2024 i sag nr. 2023-04265 ikke grundlag for at udtale kritik af Sundhedspolitisk Tidsskrift for tilsidesættelse af god presseskik.

I Pressenævnets kendelse af 23. januar 2024 hedder det blandt andet:

"[...]"

2 Parternes synspunkter

2.1 [Klager 1]s, [Klager 2]s og [Klager 3]s synspunkter

Korrekt information og berigtigelse

- formuleringerne bevidst vildledende pseudovidenskab

Klagerne har anført, at artiklen indeholder injurierende anklager om, at de skulle have udført bevidst vildledende pseudovidenskab, og at formålet åbenlyst har været at drage tvivl om klagernes forskning og fremføre injurier, samt at mediet ikke frembringer dokumentation for de alvorlige beskyldninger, der bringes i artiklen.

Klagerne har videre anført, at den oprindelige formulering i artiklen om ”bevidst vildledende pseudovidenskab”, der efterfølgende blev ændret til ”vildledende pseudovidenskab” ikke kommer fra kilderne, da ingen af disse citeres direkte for ordet ”vildledende”. Der føres ikke dokumentation for, at klagernes resultater skulle være hverken vildledende eller pseudovidenskab, når man sammenligner påstandene med klagernes svar.

Mediet fjernede ordet ”bevidst” fra artiklen, efter klagerne havde henvendt sig til mediet, men selv om ordet ”bevidst” blev fjernet, er hovedparten af den grove påstand imidlertid bibeholdt. Mediet har endvidere ingen dokumentation for, at klagernes studie skulle være hverken bevidst vildledende eller pseudovidenskab. Tværtimod viser European Journal of Clinical Investigation fastholdelse af studiet, at Sundhedspolitisk Tidsskrifts betegnelser ikke har haft noget sagligt fundament.

Klagerne har endvidere anført, at Sundhedspolitisk Tidsskrift med deres formulering har forsøgt at få det til at fremstå som om, at klagerne har bedrevet videnskabelig uredelig forskning og fået artiklen gennem peer review med det formål at vildlede dem, som måtte læse den.

Klagerne har anført, at grovere anklage mod deres forskning næppe kan fremsættes, og at omtalen af deres studie som ”bevidst vildledende pseudovidenskab” er krænkende for dem.

Brug af kilder

Klagerne har anført, at de kilder, der er brugt i artiklen som objektive eksperter, er parter i sagen. Både Lægemiddelstyrelsen og Statens Serum Institut er ved klagernes videnskabelige publikation blevet bragt i forlegenhed, og de bekymrende sikkerhedsmæssige signaler, som klagerne påpeger, burde have været opdaget og viderebragt af offentligheden af såvel Lægemiddelstyrelsen ved [Person 4] og Statens Serum Institut ved [Person 1]. Klagerne har i forhold til [Person 1] endvidere bemærket, at det er hans arbejdsbeskrivelse at holde øje med vacciners sikkerhed.

Både Lægemiddelstyrelsen og Statens Serum Institut har til opgave at garantere sikkerheden ved lægemidler, herunder vacciner. Klagerne studie er indirekte en alvorlig kritik af begge myndigheders arbejde omkring vaccinesikkerhed, og dermed bliver de parter i sagen og er derfor ikke habile i forhold til bedømmelsen af klagerne artikel, da begge institutioner selv burde have opdaget de faresignaler, som klagerne har beskrevet i artiklen.

I forhold til brugen af de kilder, som af mediet omtales som to af Danmarks dygtigste eksperter i statistik og videnskabelig metode, [Person 3] og [Person 2], har klagerne anført, at det ikke er korrekt, som anført af mediet, at disse ikke skulle have en interesse i sagen ud fra andet end et videnskabeligt synspunkt.

Klagerne har i den forbindelse anført, at kilden, [Person 2], har modtaget personlige honorarer fra Pfizer for konsulentarbejde og har henvist til en artikel, som [Person 2] er medforfatter på, med overskriften "*Cox regression using a calendar time scale was unbiased in simulations of COVID-19 vaccine effectiveness & safety*", trykt i Journal of Clinical Epidemiology i februar 2023, hvor følgende fremgår af det indledende afsnit "conflicts of interest: [Person 2] has received personal consulting fees from Bristol-Myers-Squibb, Novartis, Roche, Merck and Pfizer outside the submitted work. He has received teaching fees from Atrium.". Klagerne har hertil bemærket, at han derfor har et positivt interesseforhold til Pfizer, hvis vacciner klagerne fund drejer sig om.

Klagerne har i forhold til kilden, [Person 3], anført, at hun har siddet i "Ekspertgruppen for matematisk modellering", som er ledet af Statens Serum Institut, hvorfor hun har et positivt interesseforhold til blandt andet Statens Serum Institut, som er part i sagen.

De kilder, der optræder i artiklen, er således ikke uvildige kilder, men derimod parter i sagen, og mediet skal derfor udvise særlig kritisk tilgang til dem. Det er i strid med god presseskik at bruge parter som uvildige eksperter, og mediet bør være meget opmærksomt på kildernes personlige interesse i at drage tvivl om klagerne forskning. Klagerne har hertil bemærket, at det er klagerne indtryk, at artiklen er skrevet i samarbejde med de nævnte interessenter.

I forhold til mediets svar om, at klagerne skulle have givet udtryk for, at Lægemiddelstyrelsen eller Statens Serum Institut skulle arbejde for at skjule videnskabelige data for befolkningen, har klagerne anført, at ingen af klageren på noget tidspunkt har givet udtryk for dette.

Herudover har klagerne anført, at det er usandt, som anført af chefredaktøren, at klagerne skulle have oplyst mediet om, at de har anmeldt [Person 1] og senere [Person 2] for injurier. [Klager 1] og [Klager 2] har selvstændigt og uafhængigt klaget over [Person 1] til Statens Serum Institut og [Bynavn 3] Universitet og over [Person 2] til [Bynavn 4] Universitet samt Steno Diabetes Center, hvilket klagerne skriftligt har informeret Sundhedspolitisk Tidsskrift om. Baggrunden for disse klager var, at [Person 1] helt umotiveret på Twitter kaldte deres studie misinformation, fusk og vildledning, samt at [Person 2] i den påklagede artikel har betegnet deres studie som pseudovidenskab.

Klagerne har bemærket, at chefredaktørens påstand om anmeldelsen virker påfaldende, idet han burde vide, at straffelovens § 267 ikke normalt håndhæves

inden for strafferetten, men at den kræver et civilt søgsmål. En anmeldelse for injurier ville derfor være formålsløs og øjeblikkeligt blive afvist.

Klagerne har opsummerende anført, at mediet har tilsidesat god presseskik ved at anvende Lægemiddelstyrelsen og Statens Seruminstitut som kilder og eksperter, til trods for at de åbenlyst er parter i sagen. Herudover er det også en tilsidesættelse af god presseskik at anvende to såkaldt uafhængige eksperter, som har positiv tilknytning til parter og produkter i sagen.

Klagerne har herudover henvist til den korrespondance, som mediet havde med en af kilderne, [Person 1], inden offentliggørelsen, og anført, at korrespondancen viser, at journalisten, allerede inden hun kontaktede klagerne, havde fastslået, at hun mener, at klagernes resultater er et falsum. [Korrespondancen mellem Sundhedspolitisk Tidsskrift og [Person 1] er delvist gengivet under punkt 1, Sagsfremstilling under overskriften ”Øvrige oplysninger”, *Pressenævnet*]

Klagerne har om korrespondancen videre anført, at det fremgår, at journalisten reagerede på et kritisk opslag, som [Person 1] havde skrevet på Twitter om klagernes studie. Journalisten gav endvidere udtryk for at være sympatisk over for [Person 1]s kritik, og klagerne har henvist til, at journalisten blandt andet skrev til kilden, at: ”Ifølge [Klager 2] er artiklen blevet delt mere end 7000 gange på twitter, og det bekræfter jo bare det gamle ordsprog om, at løggen er nået en gang rundt om jorden, før sandheden har fået sko på”.

Klagerne har i forhold til de mails, som de modtog fra journalisten, anført, at disse indeholdt farvede og negativt ladede spørgsmål, og klagerne har som eksempel henvist til, at Sundhedspolitisk Tidsskrift sendte følgende mail til en af klagerne, [Klager 3]: [Mailen er gengivet i sin helhed under punkt 1, Sagsfremstilling i afsnittet ”Forud for offentliggørelsen”, *Pressenævnet*]

”Hvor meget har du været inde over artiklen – dataarbejdet, analysen og konklusionen?”, ”Som klinisk professor burde du nemt kunne se de metodemæssige fejl, der er i artiklen. Hvorfor lægger du navn til en artikel, der er så fejlbehæftet, som mine kilder siger, den er?” og ”Hvordan har du det med, at der kan være folk, der bliver bange for vacciner og bivirkninger på baggrund af denne artikel?”

Klagerne har endvidere anført, at journalistens besked til kilden om, at artiklen vil komme ud dagen efter, og at hun vil sende et link, viser, at artiklen var færdig, før journalisten kontaktede klagerne. Der er således tale om en færdiggjort artikel, der præsenteres som objektiv journalistik, til trods for, at klagerne som angreben part ikke er blevet hørt. Artiklen er en ensidigt fabrikeret tekst med det formål at krænke klagernes studie, hvilket journalistens henvendelse til dem også afslører.

Angreb og svar i sammenhæng

Klagerne har anført, at mediet ikke ved publiceringen af artiklen havde gengivet klagernes svar i sammenhængen med artiklen med de grove beskyldninger. Først efter klagernes opfordring blev deres svar sat ind i artiklen med de grove

beskyldninger. Inden da havde en af parterne i sagen, [Person 1], delt artiklen med anklagerne, men i den version af artiklen, hvor klagernes svar ikke fremgik af sammenhængen. Klagerne har hertil bemærket, at dette skyldes kildens interesse i at så tvivl om klagernes data.

Klagerne har videre anført, at deres studie har været publiceret i et videnskabeligt tidsskrift med peer review. Der er således ikke tale om "bevidst vildledende pseudovidenskab" og de injurierende anklager, som Sundhedspolitisk Tidsskrift fremfører.

Herudover har klagerne anført, at det ikke er korrekt, som anført af mediet, at der var et gigantisk gab mellem deres artikel og den måde, som klagerne præsenterede resultaterne på, blandt andet i pressemeddelelsen.

Klagerne har afslutningsvist anført, at den omtalte artikel fortsat består, og at klagerne er ved at få publiceret svar på flere kritiske indlæg fra blandt andet [Person 1]. Klagernes resultater er blevet bekræftet af Pfizer, som allerede tilbage i august 2021 i en fortrolig rapport til EMA netop afslørede de samme fund som klagernes studie, nemlig at nogle vaccine-batches gav langt flere bivirkninger end andre. Klagerne har henvist til, at resultaterne i rapporten er sammenfaldende med klagernes publicerede resultater.

Mediets handlemåde

Klagerne har anført, at mediets hensigt fra begyndelsen har været at krænke klagerne, at mediet på forhånd handlede i ond tro, og at mediet var forudindtaget, hvilket den korrespondance, klagerne havde med mediet inden offentliggørelsen af artiklen, viser.

Herudover har klagerne anført, at Sundhedspolitisk Tidsskrift, ved at henvende sig til European Journal of Clinical Investigation med henblik på at få dem til at trække klagernes artikel tilbage, har gjort sig selv til part i sagen. Dette er en grov og skærpende omstændighed som understøtter, at mediet har en særlig interesse i at krænke klagerne personligt såvel som studiets resultater. Klagerne har i den forbindelse videre bemærket, at mediet i deres henvendelse til European Journal of Clinical Investigation havde vedlagt en oversat version af den påklagede artikel.

Klagerne har videre anført, at mediets henvendelse til European Journal of Clinical Investigation potentielt kan påføre forfatterne af studiet stor karrieremæssig skade, og at den grundløse klage til European Journal of Clinical Investigation og dette medies afvisning af denne bør ses som en skærpende omstændighed, der viser, at Sundhedspolitisk Tidsskrift ikke har haft en objektiv tilgang til klagerne eller til deres studie.

Herudover er det ikke korrekt, som anført af Sundhedspolitisk Tidsskrift, at mediet alene henvendte sig til European Journal of Clinical Investigation for at få en kommentar til artiklen. Klagerne har i den forbindelse anført, at de har set mediets

henvendelse til European Journal of Clinical Investigation, idet klagerne også er blevet bedt om at kommentere og besvare den. Af henvendelsen fremgår det tydeligt, at mediet forsøgte at overbevise European Journal of Clinical Investigation om, at flere ”ledende danske forskere” krævede tilbagetrækning, ligesom mediet medsendte kontaktinformation til disse forskere, så European Journal of Clinical Investigation kunne kontakte disse.

Klagerne har videre anført, at Sundhedspolitisk Tidsskrift i kontakten med European Journal of Clinical Investigation ikke har gjort dette medie opmærksom på, at flere af de eksperter og kilder, der optræder i den påklagede artikel, er parter i sagen. Sundhedspolitisk Tidsskrift har haft en åbenlys interesse i at få studiet trukket tilbage og har således dokumenterbart handlet i ond tro og ikke alene forsøgt at skade klagerens omdømme, men også deres virke. Mediet har således tilsidesat god presseskik og forsøgt at begå karaktermord på klagerne.

I forhold til bemærkningerne fra Sundhedspolitisk Tidsskrift om, at European Journal of Clinical Investigation på baggrund af henvendelsen fra mediet ville gennemgå artiklen på ny, har klagerne anført, at deres studie er publiceret, og at anmodningen om tilbagetrækning således er blevet afvist med henvisning til, at den klagende part selv kan skrive til tidsskriftet med henblik på fagfællebedømt publicering af eventuel kritik.

Klagerne har herudover bemærket, at de kan fremlægge dokumentation for European Journal of Clinical Investigation afgørelse angående deres studie.

2.2 Sundhedspolitisk Tidsskrifts synspunkter

Korrekt information og berigtigelse

- formuleringerne bevidst vildledende pseudovidenskab

Sundhedspolitisk Tidsskrift har indledningsvist anført, at mediet skriver kritisk om lægemiddelindustrien og kontrolorganer som Lægemiddelstyrelsen, som mediet også stiller sig kritisk over for, når der er brug for det.

Sundhedspolitisk Tidsskrift har oplyst, at klagerne henvendte sig til mediet og anmodede om at få slettet ordet ”bevidst vildledende”. Efter drøftelser på redaktionen gik mediet med til at slette ordet ”bevidst” fra artiklen.

Mediet har videre anført, at mediet har lavet et grundigt stykke arbejde der viser, at peer review systemet ikke er ufejlbarligt, og at der kan slippe videnskabelige undersøgelser igennem, der ikke lever op til videnskabelige standarder.

Sundhedspolitisk Tidsskrift har desuden bemærket, at klagerne i deres artikel har fremført, at tusindvis af mennesker er blevet udsat for farlige vacciner, og artiklen kan medvirke til alvorlig mistro til sundhedsmyndighederne, og at dette kan påvirke vaccinetilslutningen, hvis en ny pandemi opstår.

Brug af kilder

Sundhedspolitisk Tidsskrift har anført, at mediet har brugt tid og ressourcer på at afklare, hvorfor klagernes artikel ifølge de kilder, mediet har talt med, ikke holdt vand og på at gennemgå og udfolde kritikpunkter.

I forhold til de kilder, der optræder i artiklen, har Sundhedspolitisk Tidsskrift anført, at mediet anser både Lægemiddelstyrelsen og Statens Serum Institut som kompetente kilder, og mediet anerkender således ikke klagernes påstand om, at de arbejder for at skjule videnskabelige data for befolkningen.

Mediet har videre anført, at det er en alvorlig sag at kritisere andres videnskabelige arbejde, hvorfor mediet også har hørt to af Danmarks dygtigste eksperter i statistik og videnskabelig metode, nemlig [Person 3], professor i statistik ved Institut for Matematiske Fag ved [Bynavn 3]s Universitet og [Person 2], dr.med., ph.d., cand.scient. og seniorforsker ved Steno Diabetes Center [Bynavn 4] samt lektor i biostatistik på Institut for Folkesundhedsvidenskab på [Bynavn 4] Universitet.

Mediet har herudover ikke kendskab til, at hverken [Person 3] eller [Person 2] skulle have interesse i sagen ud fra andet end et videnskabeligt synspunkt.

Sundhedspolitisk Tidsskrift har endvidere anført, at danske forskere er afhængige af deres troværdighed. Forskerne er blevet bedt om at vurdere konkret videnskabelig metode og dataanalyse, og mediet stiller sig tvivlende over for, at forskerne skulle sætte deres troværdighed på spil i en sag som denne.

Angreb og svar i sammenhæng

Sundhedspolitisk Tidsskrift har anført, at de tre klager sendte et langt modsvar til den kritiske artikel, som klagerne insisterede på blev bragt i sin fulde længde. Dette accepterede Sundhedspolitisk Tidsskrift, og for at give svaret god plads og synlighed, bragte mediet det som en selvstændig replik.

Artiklen med den kritiske gennemgang og replikken blev derfor udgivet synkront, og der blev linket til replikken i en tydelig tekstboks ved indledningen af artiklen med den kritiske gennemgang, og der var ved afslutningen af artiklen også indsat et link. Klagerne var imidlertid ikke tilfredse med opsætningen og krævede, at deres svar blev bragt i umiddelbar forlængelse af kritikken i artiklen. Mediet valgte at imødekomme anmodningen, og klagernes svar står nu i forlængelse af artiklen.

Da artiklen var skrevet, rettede mediet henvendelse til klagerne for at få deres kommentarer til kritikken. Mediet blev i den forbindelse af [Klager 1] gjort opmærksom på, at klagerne havde anmeldt en af kilderne, [Person 1], for injurier, da han har kritiseret deres forskning.

Sundhedspolitisk Tidsskrift har endvidere anført, at mediet ikke kan se, at dette skulle diskvalificere [Person 1] som er professor og afdelingschef for [Afdelingen] ved Statens Serum Institut, som kilde, da der endnu ikke er faldet dom i sagen, hvorfor han må betragtes som uskyldig. Mediet har hertil bemærket, at et sagsanlæg

ikke bør benyttes som redskab til de facto at afskære kritik. Sundhedspolitisk Tidsskrift har i den forbindelse henvist til, at klagerne efterfølgende også har anklaget [Person 2] for injurier. Både [Person 1] og [Person 2]s arbejdspladser bakker fuldt op om dem, men mediet har bemærket, at det er ubehageligt for dem, at de bliver anmeldt for injurier, fordi de er gået ind i en videnskabelig diskussion.

Sundhedspolitisk Tidsskrift har afslutningsvist anført, at mediet har givet klagerne god tid, plads og mulighed for at komme til orde og give deres syn på sagen.

Mediet fastholder, at den påklagede artikel gengiver en kritik af den omtalte artikel. Kritikken er fremført af kompetente kilder inden for feltet, og forfatterne til artiklen har fået kritikken forelagt og har fået både tid og mulighed for at komme med et svar.

Mediets handlemåde

Sundhedspolitisk Tidsskrift har anført, at mediet besluttede at se på den omtalte artikel for at undersøge, om klagerne havde ret i, at de første batch med Pfizer mRNA vacciner gav 1000 gange flere bivirkninger end senere givne batch, da der i så fald ville være tale om en skandale.

Mediet undersøgte derfor sagen, og det stod hurtigt klart, at der ifølge mediet var et gigantisk gab mellem det, [Klager 1] og [Klager 2] havde udtalt på Twitter og i en pressemeddelelse, og hvad deres videnskabelige artikel rent faktisk konkluderede.

Mediet fandt herefter ud af, at der var noget galt med data og har i den forbindelse anført, at den omtalte artikel bygger på data, opnået ved aktindsigt om indkøb af vacciner og registrering af bivirkninger, som stammer fra Lægemiddelstyrelsen og Statens Seruminstitut. Mediet rakte ud til de kilder, der arbejder med den indsamlede data, og hørte fra disse en sønderlemmende kritik af, hvordan klagerne havde brugt og sammenlignet data på måder, der stred mod god videnskabelig praksis.

Sundhedspolitisk Tidsskrift har videre anført, at det er vigtigt at gå kritisk til videnskabelige artikler. Mediet kontaktede derfor European Journal of Clinical Investigation, hvor klagerens artikel var trykt, for at få deres kommentar til kritikken af artiklens metodik og for at høre om, hvordan deres peer review proces foregår. European Journal of Clinical Investigation var ikke bekendt med kritikken, og da den påklagede artikel er på dansk, sendte mediet en oversat version, så European Journal of Clinical Investigation havde noget konkret at forholde sig til.

I stedet for at komme med en kommentar til Sundhedspolitisk Tidsskrift, oplyste European Journal of Clinical Investigation, at de havde iværksat en intern revision af den omtalte artikel. Sundhedspolitisk Tidsskrift har i den forbindelse videre anført, at mediet ikke den 26. juni 2023 havde fået besked fra European Journal of Clinical Investigation om, at den proces er tilendebragt.

Sundhedspolitisk Tidsskrift har herudover anført, at hvis den research, mediet havde foretaget, havde bakket op om artiklens påstand, ville mediet have skrevet dette, da dette også havde været en glimrende historie.

3 Pressenævnets begrundelse og afgørelse:

I sagens behandling har følgende nævnsmedlemmer deltaget:

Jesper Rothe, Jørn Mikkelsen, Lene Sarup og John Meinert Jacobsen.

Kompetence

Pressenævnet bemærker, at det følger af medieansvarslovens § 34, at ”*massemediernes indhold og handlemåde*” skal være i overensstemmelse med god presseskik. Det er således mediet og ikke den enkelte journalist, som er part i Pressenævnets sag.

Nævnet bemærker, at det følger af medieansvarslovens § 43, at Pressenævnet træffer afgørelse i sager om, hvorvidt der er sket offentliggørelse i strid med god presseskik, jf. § 34.

Pressenævnet bemærker endvidere, at spørgsmål om, hvorvidt der er sket overtrædelse af straffelovens bestemmelser om ærekrænkelser hører under domstolene og falder uden for nævnets kompetence.

God presseskik

Korrekt information og berigtigelse

- formuleringerne bevidst vildledende pseudovidenskab

[Klager 1], [Klager 2] og [Klager 3] har klaget over, at omtalen af deres artikel som bevidst vildledende pseudovidenskab ikke er korrekt, og at omtalen krænkende for dem og skadelig for deres omdømme.

Det følger af de vejledende regler for god presseetik, at det er mediernes opgave at bringe korrekt og hurtig information. Så langt det er muligt, bør det kontrolleres, om de oplysninger, der gives eller gengives, er korrekte. Oplysninger, som kan være skadelige, krænkende eller virke agtelsesforringende for nogen, skal efterprøves i særlig grad, inden de bringes, først og fremmest ved forelæggelse for den pågældende. Overskrifter og mellemrubrikker skal i form og indhold have dækning i den pågældende artikel eller udsendelse. Berigtigelse af urigtige meddelelser skal finde sted på redaktionens eget initiativ, hvis og så snart kendskab til fejl af betydning i de bragte meddelelser indgår, jf. punkt A.1, A.3, A.6 og A.7.

Pressenævnet bemærker generelt, at redaktøren i overensstemmelse med det almindelige princip om redaktørens ret til at redigere mediet som udgangspunkt er berettiget til at beslutte, hvad man vil bringe i mediet. Det vil sige, at det ligger inden for grænserne af redaktørens redigeringsret at undlade at omtale forhold, der for en af parterne eller andre forekommer centrale, ligesom det er op til redaktøren at

vælge og fravælge materiale og kilder, så længe de indholdsmæssige krav til den bragte information iagttages.

Den påklagede artikel, der blev publiceret den 19. april 2023, havde ved publiceringen følgende overskrift:

”Ekspertes: Forskning af bivirkninger af Pfizer-vaccine er bevidst vildledende”

Af billedteksten fremgår blandt andet:

”En række eksperter mener, at artiklen fra de tre danske forskere konkluderer på forkert grundlag og er bevidst vildledende. [...]

Af artiklens underrubrik fremgår blandt andet:

”Gav nogle leveringer (batches) af Pfizer-vaccinen mod COVID-19 så markant flere bivirkninger, at det kan sammenlignes med at spille russisk roulette? Det hævder tre danske forskere i en ny artikel udgivet i videnskabeligt tidsskrift. En række eksperter mener dog, at artiklen konkluderer på forkert grundlag og er bevidst vildledende pseudovidenskab.”

Af artiklen fremgår blandt andet:

”Konklusion om ”gode” og ”dårlige” vacciner

Resultatet er foruroligende og bør føre til flere undersøgelser, mener forfatterne.

”Sendinger af samme lægemiddel burde ikke medføre så markante bivirkningsforskelle. Det betyder, at der er noget omkring enten produktet eller proceduren, som ikke har været ensartet ved Pfizers corona-vacciner,” udtaler [Klager 2] i en pressemeddelelse, der blev offentliggjort i forbindelse med artiklen. I pressemeddelelsen skriver de også, at der har været tale om et decideret russisk roulette, hvor nogle danskere har fået en ”god” vaccine, mens andre har fået en ”dårlig”.

”De normale krav til sikkerhed og dokumentation ved nye lægemidler blev tilsidesat, da corona-vaccinerne blev nød-godkendt. Vores studie blotlægger bagsiden af medaljen. Nemlig at graden af bivirkninger ikke på forhånd var tilstrækkeligt kendt og dermed blev det nærmest russisk roulette, hvor nogle fik Pfizer-vacciner med 1000 gange flere bivirkninger end andre, som fik vacciner stort set uden bivirkninger,” udtaler [Klager 1]. Han har i flere omgange henvendt sig til Folketingets Epidemiudvalg for at få iværksat undersøgelser af batchsikkerhed. Siden artiklen blev offentliggjort den 30. marts 2023 er den ifølge [Klager 2] blevet delt over 7.000 gange på Twitter i især Japan, Tyskland, Frankrig og Brasilien. Samtidig har hun beskyldt danske medier for censur og for at være bange for at omtale artiklens videnskabelige fund.

[...]

”Vildledende pseudovidenskab

Både [Person 2], [Person 3], [Person 4] og [Person 1] afviser, at artiklens forfattere på baggrund af det eksisterende datagrundlag kan konkludere, at der er særlig risiko forbundet med små batch af Pfizer-vaccinen. De er samstemmende forundrede over, at artiklen er blevet trykt i et videnskabeligt tidsskrift som European Journal of Clinical Investigation.

Sundhedspolitisk Tidsskrift har rakt ud til European Journal of Clinical Investigation for at få en kommentar, men har ikke hørt tilbage.

[Person 2] lægger ikke fingrene imellem i sin vurdering af det metodemæssige arbejde.

”Artiklen er pseudo-videnskab i mine øjne. Forfatterne har sådan set lavet en ret simpel analyse, men de har gjort det på en bagvendt måde, som skjuler, hvad de egentlig gør. Deres inddeling af vacciner i tre grupper ser ud til at være stort set grebet ud af den blå luft, og de gør nærmest en dyd ud af ikke at ville undersøge alternative forklaringer. Det invaliderer deres studies validitet,” lyder [Person 2]s dom.”

Pressenævnet lægger til grund, at klagerne den 20. april 2023 rettede henvendelse til mediet med en række indsigelser, og at ordet ”bevidst” den 21. april 2023 blev fjernet fra overskriften, billedteksten og underrubrikken.

Pressenævnet finder, at formuleringen om bevidst vildledende pseudovidenskab fremstår som mediets opsummerende subjektive vurdering af de udsagn, som kilderne i artiklen fremkommer med samt mediets subjektive vurdering af klagernes egen omtale af deres studie i den omtalte pressemeddelelse, og at der er tilstrækkelig dækning for formuleringen i de faktiske forhold. Nævnet har lagt vægt på, at det fremgår af artiklens underrubrik, at kritikken er rejst af en række eksperter, og at en af eksperterne i artiklen har brugt formuleringen ”pseudovidenskab”, og at dele af den pressemeddelelse, klagerne stod bag i forbindelse med deres studie, ligeledes er gengivet. Nævnet bemærker, at klagerne har fået forelagt kritikken, og at de er kommet til orde i betydeligt omfang, og at deres svar er gengivet loyalt. Nævnet udtaler ikke kritik.

Brug af kilder

[Klager 1], [Klager 2] og [Klager 3] har klaget over, at de fire kilder, der udtaler sig i artiklen, er parter i sagen og dermed ikke uvildige eksperter. Klagerne har anført blandt andet, at kilderne [Person 4] og [Person 1] er ansat ved henholdsvis Lægemiddelstyrelsen og Statens Seruminstitut, at kilden [Person 2] har modtaget personlige honorarer fra Pfizer, og at kilden [Person 3] har siddet i en ekspertgruppe, som er ledet af Statens Serum Institut.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at kritik bør udvises over for nyhedskilderne, i særdeleshed når disses udsagn kan være farvet af personlig interesse eller skadevoldende hensigt, jf. punkt A.2.

Nævnet bemærker, at den almindelige kritik, som mediet bør udvise over for en nyhedskilde, skærpes, når kilden ikke kan forventes at forholde sig objektivt til sagen, eksempelvis, hvor der består et konkurrenceforhold, og at mediet i disse tilfælde særligt skal kontrollere grundlaget for og rigtigheden af kildens oplysninger.

Af artiklen fremgår følgende om kilderne:

”Sundhedspolitisk Tidsskrift dækker vigtig ny forskning, og vi har derfor spurgt en række af landets førende eksperter inden for statistik og epidemiologi, om de kan bakke op om artiklens opsigtsvækkende konklusion.

Tilbagemeldingen lyder enstemmigt – Nej.

Fejlslutninger

[Person 2], dr.med., ph.d., cand.scient. og seniorforsker ved Steno Diabetes Center [Bynavn 4] samt lektor i biostatistik på Institut for Folkesundhedsvidenskab på [Bynavn 4] Universitet har gennemlæst artiklen. Hans dom er kontant:

”Forfatterne skriver selv, at de ikke kan konkludere kausalitet (årsagssammenhæng, red.) på baggrund af tallene. Alligevel konkluderer de netop det i pressemeddelelsen, hvor de fremstår sikre på kausalitet, selv om det er i direkte modstrid med deres eget udsagn i artiklen, om at studier af denne type ikke kan påvise kausalitet,” siger [Person 2].

[Person 3], professor i statistik ved Institut for Matematiske Fag ved [Bynavn 3]s Universitet er enig. Hun fortæller, at en af statistikkens grundregler er, at man ikke kan sætte lighedstegn mellem association og årsagssammenhæng, som der gøres i artiklen og den medfølgende pressemeddelelse.

”Et eksempel, jeg ofte bruger i undervisningen, er: Når der bliver solgt flere ispinde, er der flere drukneulykker. Betyder det, at det er farligt at spise is, når man skal ud at svømme? Nej, når det er varmt, bliver der solgt flere is, og der er flere, der bader,” siger [Person 3], som tidligere er kåret som årets underviser for sin evne til at formidle svære matematiske og statistiske metoder.

De adspurgte eksperter peger begge på en række dybt alvorlige fejl i artiklens statistiske metode og i datasættet, artiklen bygger på, som vi vil gennemgå i de følgende afsnit.

[...]

”Lægerne og det øvrige sundhedspersonale skulle indberette alt, hvad de mistænkte som værende bivirkninger, og vi fik rigtig mange indberetninger. Normalt får vi ikke mange indberetninger på i forvejen kendte bivirkninger eller multisygge, fordi det er svært at vurdere, hvad der er årsag til symptomerne, men lige præcis i denne periode fik vi,” siger [Person 4], ph.d. i biologi og farmakologi og [Stilling] i Lægemiddelstyrelsen.

[...]

”Artiklens forfattere begår den synd at lade læseren tro, at det, som tallene i artiklen viser, er doser, der er endt i skuldrene på danskere i det tidsrum. Det er det ikke,” siger [Person 1], professor og afdelingschef for [Afdelingen], Statens Serum Institut. Han har adgang til de selvsamme batchdata, som artiklen bygger på, og på den baggrund mener han, at der er tale om alvorlig vildledning, når forfatterne ikke

nævner, at der indgår vacciner i tallene, som slet ikke er blevet brugt i studieperioden.

[...]

Vildledende pseudovidenskab

Både [Person 2], [Person 3], [Person 4] og [Person 1] afviser, at artiklens forfattere på baggrund af det eksisterende datagrundlag kan konkludere, at der er særlig risiko forbundet med små batch af Pfizer-vaccinen. De er samstemmende forundrede over, at artiklen er blevet trykt i et videnskabeligt tidsskrift som *European Journal of Clinical Investigation*.

Nævnet finder, at Sundhedspolitisk Tidsskrift ved at oplyse, hvem kilderne er, og hvor de er ansat, har givet læseren tilstrækkelig mulighed for at forholde sig til kildernes troværdighed, og at mediet i den konkrete sammenhæng ikke har overskredet rammerne for mediets redigeringsret.

Pressenævnet finder herudover, at mediet, ved at indhente en kommentar fra klagerne, der ved den første publicering blev bragt samtidig og i fuld længde i artiklen ”*Kritiserede Forskere: Vores artikel har ikke metodemæssige fejl og er grundigt gennemarbejdet*”, som der var linket til i den påklagede artikel, og som efter ønske fra klagerne efterfølgende blev bragt i forlængelse af den påklagede artikel, har udvist tilstrækkelig kildekritik ved at efterprøve den rejste kritik og i sammenhængen gengive svaret fra klagerne, så læserne selv kunne danne sig et indtryk af de kilder, der udtaler sig. Pressenævnet udtaler ikke kritik.

Angreb og svar i sammenhæng

[Klager 1], [Klager 2] og [Klager 3] har klaget over, at deres svar ikke blev bragt i sammenhæng med den påklagede artikel.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at angreb og svar bør, hvor det er rimeligt, bringes i sammenhæng og på samme måde. Dette gælder i særlig grad krænkende eller skadelige udsagn, jf. punkt A.4.

Af den påklagede artikel fremgår følgende i en tekstboks i artiklen:

”De tre forskere svarer på kritikken

Sundhedspolitisk tidsskrift har bedst [Klager 1], [Klager 2] og [Klager 3] om at svare på kritikken fra en række eksperter, som vi har tal med. Det gør de i dette indlæg, som de har skrevet, og som vi bringer i fuld ordlyd: ”*Kritiserede forskere: Vores artikel har ikke metodemæssige fejl og er grundigt gennemarbejdet*”

Pressenævnet finder i den konkrete sag ikke anledning til at kritisere opsætningen, herunder mediets redigering af artiklen, hvor klagerens svar er bragt i en selvstændig artikel. Nævnet har lagt vægt på, at der i den påklagede artikel, før opdateringen af denne, var indsat et tydeligt link til artiklen med klagerens svar. Nævnet bemærker endvidere, at klagerens svar, efter anmodning fra klagerne,

efterfølgende blev bragt i den påklagede artikel i sin fulde ordlyd. Nævnet udtaler ikke kritik.

Mediets handlemåde

[Klager 1], [Klager 2] og [Klager 3] har klaget over navnlig, at Sundhedspolitisk Tidsskrift har været forudindtaget i omtalen af klagerens artikel, og at mediet har tilsidesat god presseskik ved at henvende sig til det medie, hvor klagerens artikel var publiceret.

Idet Pressenævnet bemærker, at nævnet ikke finder anledning til at kritisere den offentliggjorte artikel, finder nævnet endvidere ikke grundlag for at kritisere mediets handlemåde forud for offentliggørelsen af den påklagede artikel. Nævnet har i den forbindelse lagt vægt på, at klagerne har fået forelagt den rejste kritik inden offentliggørelsen, og at de er kommet til orde i sammenhængen. Nævnet udtaler ikke kritik.

Pressenævnet finder ikke i øvrigt anledning til at kritisere omtalen.”

Den 26. januar 2024 anmodede [Klager 1] på egne vegne og på vegne af [Klager 2] og [Klager 3] Pressenævnet om at genoptage behandlingen af sagen.

2 [Klager 1], [Klager 2] og [Klager 3]s synspunkter til anmodningen om genoptagelse

Klagerne har til støtte for anmodningen om genoptagelse henvist til, at Pressenævnet ikke har taget stilling klagepunktet vedrørende mediets kontakt til European Journal of Clinical Investigation. Klagerne har i den anledning nærmere anført følgende:

”Vi er meget uenige i Pressenævnets afgørelse og kan af afgørelsen IKKE læse nævnets argumentation for vores væsentlige kritik. Udover at sagens indhold til en vis grad opridses.

Konkret skal vi bede Pressenævnet svare på, hvordan det forhold at Sundhedspolitisk Tidsskrift af egen drift selv kontakter det videnskabelige tidsskrift for at få vores studie trukket tilbage, er foreneligt med god presseskik? I Pressenævnets afgørelse vægtes mediets handlemåde FØR offentliggørelsen af artiklen mod os. Men denne handling sker netop i forlængelse af og i relation til artiklen og afslører netop Sundhedspolitisk Tidsskrifts motiver og hvordan de agerer som åbenlys part i sagen. Således er det ikke alene i artiklen, at de forsøger at skade vores omdømme og lave karaktermord, men de går skridtet videre og kontakter det videnskabelige tidsskrift i et målrettet, men mislykket forsøg på at få dem til at trække vores studie tilbage!

Vi har aldrig tidligere oplevet eller hørt om, at et uvildigt medie af egen drift eller kompetence hertil, tager kontakt til et videnskabeligt tidsskrift med ønske om at videnskab trækkes tilbage. Det gør Sundhedspolitisk Tidsskrift til åbenlys part i

sagen og er ikke hvad man må forvente af et uvildigt medie. Sundhedspolitisk Tidsskrift ageren er således væsentlig - såvel forud som offentliggørelse af artiklen som efterfølgende. Den efterfølgende handling dokumenterer Sundhedspolitisk Tidsskrifts særlige interesser i at defamere os og vores videnskabelige arbejde. Denne afgørende problemstilling ses Pressenævnet ikke at forholde sig til. Det er meget en væsentlig del af vores klage, som således ikke indgår i Pressenævnets afgørelse, og vi ønsker stillingtagen hertil. Vi imødeser, at sagen genoptages og imødeser svar på ovenstående alvorlige kritik af Sundhedspolitisk Tidsskrift.”

Klagerne har herudover til Pressenævnet indsendt kopi af den i artiklen omtalte artikel og anført, at den ikke blev trukket tilbage trods Sundhedspolitisk Tidsskrifts henvendelse til European Journal of Clinical Investigation, samt en anden artikel med deres svar på kritikken, som også har gennemgået peer-review.

3 Pressenævnets begrundelse og afgørelse:

[Klager 1] har på egne vegne og på vegne af [Klager 2] og [Klager 3] anmodet om genoptagelse af Pressenævnets kendelse af 23. januar 2024 i sag nr. 2023-04265, [Klager 1], [Klager 2] og [Klager 3] mod Sundhedspolitisk Tidsskrift. Nævnets kendelse af 23. januar 2024 er afsagt af Jesper Rothe, Jørn Mikkelsen, Lene Sarup og John Meinert Jacobsen.

Efter § 14, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 86 af 9. februar 1998 om forretningsordenen for Pressenævnet træffer de nævnsmedlemmer, der har afgjort en sag, også afgørelse vedrørende spørgsmål om eventuel genoptagelse af sagen. Disse medlemmer træffer derfor også afgørelse i nærværende sag.

Spørgsmålet om genoptagelse

Pressenævnet bemærker generelt, at nævnet kan genoptage behandlingen af en sag, hvis der fremkommer nye oplysninger af betydning for sagens afgørelse. Efter omstændighederne må det også tillægges betydning, om de nye oplysningers senere fremkomst er et i forhold til parterne undskyldeligt forhold. Nævnet kan tillige have pligt til at genoptage en sag, hvis der foreligger ikke uvæsentlige sagsbehandlingsfejl.

Pressenævnet fandt ved kendelse af 23. januar 2024 i sag nr. 2023-04265, [Klager 1], [Klager 2] og [Klager 3] mod Sundhedspolitisk Tidsskrift, ikke grundlag for at udtale kritik af Sundhedspolitisk Tidsskrift for tilsidesættelse af god presseskik.

Pressenævnet finder, at klagerne ikke er fremkommet med nye faktiske oplysninger af betydning for sagens afgørelse. De faktiske oplysninger om klagernes andre udgivne artikler, som klagerne efterfølgende har indsendt til Pressenævnet i forbindelse med anmodningen om genoptagelse, kan ikke anses for at have betydning i forhold til nævnets vurdering af, om god presseskik er tilsidesat.

Idet Pressenævnet henviser til gengivelsen af klagerens synspunkter i kendelsen, herunder om det indklagede medies kontakt til European Journal of Clinical Investigation under afsnittet "*Mediets handlemåde*", og at nævnet på baggrund af en vurdering af sagens oplysninger fandt, at der ikke var grundlag for at kritisere mediet, finder nævnet, at der heller ikke er påvist sagsbehandlingsfejl. Anmodningen om genoptagelse afvises derfor.